

Anrika Grand Hotel i Lund firade sin hundraåriga tillvaro 1999. Ett sätt att manifesteras detta var en kulturell aperiitif. I en liten folder fick läsaren möta veckans Iundaprofil. Så har skrev Gunnar Jarring om Eric Hermelin.

Det var i Gleerupska Universitetsbokhandeln som jag första gången träffade Eric Hermelin. Det måste ha varit 1930. Jag hade då kommit tillbaka från en lång tid i Kashgar i den kinesiska provinsen Sinkiang. Hilmer Grönkvist, bokhandlaren själv, presenterade mig för en soignerad gentleman, stor, kraftig, välklädd, som jag ofta sett i bokhandeln och hört tala högt därinne bland böckerna, ofta mycket högt om de mest skilda ämnen.

- Här har baronen en annan orientalist, som just varit i Kashgar, sa Grönkvist.

- Sadi var i Kashgar, replikerade den elegante mannen.

Sadi var en av de stora klassiska persiska skalderna. Sadi och Kashgar förde mig samman med Eric Hermelin. Det ledde till en nära vänskap, som varade ända till hans död.

Men vem var nu Eric Hermelin. Han kom från en svensk adlig släkt, var född 1860. Hans ungdom var stormig. Han var en slarver och en alkoholist. Han studerade i Uppsala ett par terminer, reste sedan till USA och Tyskland. Hans väg kantades av oräkneliga skandaler. Han var intagen på alkoholistanstalter. Sedan tog han värvning i Brittiska armen under falskt namn och var i Indien 1887-93. Han blev avskedad på grund av dåligt uppförande. Slakten skickade honom till Australien. Han levde samma vilda liv där. När han kom hem till Sverige blev han förklarad sinnessjuk och togs in på Lunds hospital som det hette på den tiden. Nu är det Sankt Lars. Det var år 1909 och där satt han till sin död 1944.

Under sin tid i brittiska armen i Indien hade han lärt sig persiska. Under 35 år på Sankt Lars ägnade han sig med otrolig energi åt att översätta den klassiska persiska litteraturens mästerverk till en ålderdomlig, ofta svårtydd svenska. Volym efter volym kom ut i tryck. Men det är först på senare tid som de blivit uppmärksammade. En gång sa han till mig: - Det är ingen som läser mina böcker. De många tusentals kronor som jag lagt ut för att få dem tryckta kunde jag hellre ha supit upp och haft mycket roligare.

Men så sade han endast under sina svarta stunder. Då hände det att han rymde från Sankt Lars, gick krogrunda i Lund och återbördades i miserabelt skick till sjukhuset. Ibland kunde han ta sig ända till Köpenhamn. Han blev med danskt gemyt, förmodar jag, återsänd till Lund och hemmet vid Höje å.

En tid läste jag persiska för Eric Hermelin - på hans inbjudan. Jag vandrade den långa vägen ut till Sankt Lars för att höra hans föreläsningar. De var egentligen monologer, högläsning av persisk poesi som han skanderade genom att med handen slå i bordet så att tekopparna hoppade. Föreläsningarna var förenade med mycken tedrickning - av ett svart te som han lärt sig uppskatta under åren i Indien.

Eric Hermelin var skådespelare i det mesta han företog sig. När han översatte persisk litteratur rörde sig de gamla skalderna framför honom på scenen. Under stormiga ungdomsår i USA, Indien och Australien hade han fått en fantastisk övning i konsten att föreställa sig. I frälsningsarmen som tog hand om honom då och då, kunde han uppträda som om han vore frälst. Och i en blåbandförening kunde han ge intryck att vara nykterist. Han kunde uppträda som persisk sufi, han kunde vara Swedenborgare.

Han njöt säkert av att posera och jag är säker på att han spelade teater många gånger när det gällde att få ut mer pengar från sin förmyndare för att trycka de persiska översättningarna.

I översättningarna brukade Hermelin ofta kursivera ställen som han fann av särskild vikt.

*Du ger dig ständigt hän åt dina sinnens lustar
Du viger dig åt detta ädla Iivs förstöring*

*vet du ej, att en dödssynd mot ditt Iiv
Är det som du älskar att föröva.*

Det är Omar Khayyams självbekännelse och Eric Hermelins.